

Huub Stapel

Gedreven en betrokken tot in al zijn vezels

Drie maanden lang speelt hij straks in Kerkrade de hoofdrol in 'Het Geluk van Limburg'. Elke keer zal Huub Stapel (70) weer alles geven in dit het aangrijpende muzikale theaterstuk naar het succesvolle boek van Marcia Luyten over het harde bestaan van drie generaties Limburgse mijnwerkers. Want knokken om het dagelijks brood kenmerkte ook zijn jeugd.

TEKST: RAY SIMOEN | FOTOGRAFIE: JEROEN PALING

‘IK BLIJF AAN HET WERK EN BLIJF WONEN IN AMSTERDAM’

Met zijn stem is niks mis. Ondanks de vele uren die zijn stembanden in de weer zijn bij de repetities van Het Geluk van Limburg in Kerkrade. En voordat op 25 juli het doek opengaat voor de eerste voorstellingen van dit muziekspektakelstuk is Huub Stapel ook nog druk met de opnames van twee films: ‘Champagne’ met Leo Alkemade en ‘Boomers’ met Theu Boermans. Dus veel praten, overleggen, discussiëren en acteren. Maar of hij straks ook zal zingen in Het Geluk van Limburg, zoals werd aangekondigd? Nee, dat weet de 70-jarige Limburgse Amsterdammer nog niet. Althans, dat houdt hij nog even geheim. Want wie naar het theater gaat, wil verrast worden, wil meegenomen worden in een verhaal waarvan je niet precies weet hoe zich dat zal ontfouwen. Dat maakt de gang naar een theatervoorstelling ook zo boeiend en spannend. Huub Stapel, een van Nederlands meest veelzijdige en populaire acteurs weet dat als geen ander. “Of ik naast mijn rol als vertellende grootvader in Het Geluk van Limburg ook zal zingen? Dat weet ik nog niet. Als de voorstelling het nodig heeft dan ga ik zingen, anders niet. Ik wacht het af”, zegt hij met een geheimzinnig lachje vanuit Amsterdam.

Maar wat hij wél weet, zegt hij met een knipoog, is dat hij nog een hartig woordje gaat wisselen met Frans Pollux, die de theatertekst schreef. Pollux wil vaker het woord ‘Venlo’ laten vallen in de voorstelling van het Geluk van Limburg. “Voor iemand die uit Tegelen komt, zoals ik, is dit plan van Pollux natuurlijk onverteerbaar. Dat wij uit Tegelen inder tijd bij Venlo zijn gevoegd, was al pijnlijk genoeg.”

Hollenjers

De hyperactieve acteur ziet uit naar de voorstellingen in Kerkrade. “De kaartverkoop verloopt erg goed, er zijn al meer dan 30.000 kaarten verkocht. Ik hoop dat ook velen uit de rest van Nederland de voorstelling komen bezoeken. Het zou erg goed zijn als heel Nederland weet hoe hard en onder welke zware omstandigheden mijnwerkers in Limburgers hebben moeten werken om Nederland aan voldoende kolen te helpen, zodat niemand kou leed in de barre winters van vroeger. Daarbij is het goed voor hen om te weten hoe mijnwerkers gekoeioneerd werden door ‘de Hollenjers’- de Boven-Moerdijkse opzichters – en door de clerus”, klinkt het strijdbaar.

Grondig heeft hij zich dan ook voorbereid op zijn hoofdrol van de grootvader, die de lotgevallen vertelt van drie generaties van zijn familie tijdens hun zware werk ondergronds in de mijn Willem-Sophie. “Ik ben naar Blegny bij Luik getrokken, waar je kunt ervaren hoe zwaar en slopend het werk ondergronds was. Bovendien heb ik veel gelezen over de mijngeschiedenis van Limburg. En nog steeds ben ik erg onder de indruk als ik luister naar de muziek van Carboon: de legendarische band die het harde bestaan van de mijnwerker zo levensecht bezong en de Limburgse koempel Sjeng als het ware een stem gaf.”

Het zware werk van de Limburgse koempels ondergronds en de sociale controle bovengronds doen hem denken aan zijn eigen jeugd in Tegelen. “Mijn ouders hebben zwaar moeten sappelen om mij, mijn zus en mijn vier broers te kunnen grootbrengen. Er was geen echte armoede, maar het was zeker geen vetpot. Mijnwerkers verdienden veel meer.”

Snoepwinkel

Zijn ouders konden na de tweede wereldoorlog een snoepwinkelje beginnen nadat ze eerst 3000 gulden aan 'goodwill' hadden betaald aan de vorige eigenaar ervan. "Drieduizend gulden goodwill voor een snoepwinkelje? Onvoorstelbaar. De terugbetaling van dat bedrag heeft tientallen jaren als een molensteen om de nek van ons gezin gehangen." Hij kan zich nog goed herinneren dat hij met zijn broers en zusje bij klanten van hun ouders snoepwinkelje moesten aanbellen met het verzoek of ze hun rekening van het snoepgoed, dat ze al een tijd geleden op de pof hadden gekocht, alsjeblief wilden betalen. "Anders was er weinig te eten voor ons".

In 1975, toen de schuld eindelijk afbetaald was en zijn ouders verlost waren van deze zware last, stierf zijn vader, pas 62 jaar oud. "Hij had samen met moeder alles gegeven om ons een warme en gelukkige jeugd te bezorgen. Terwijl hij naar het conservatorium had gewild, hij speelde goed piano, accordeon en viool maar dat mocht niet van zijn vader. Mijn moeder was graag onderwijzeres gebleven maar dat ging en mocht niet. Getrouwde vrouwen moesten van de kerk en maatschappij thuis blijven en voor de kinderen zorgen."

Het verdriet om het verlies van zijn vader, Joep Stapel, werd nog schrijnender toen hij in 2022 via het tv programma Verborgen Verleden achter het pijnlijke verleden van zijn vader kwam. "In 1940 was mijn vader verliefd geworden op een meisje in Groesbeek, wier vader lid was van de NSB. Vader werd ook lid van de NSB. Hij zegde nadien zijn lidmaatschap van de NSB op want de relatie met zijn ouders werd erdoor verstoord." Joep Stapel verhuisde naar Weert, waar zijn leven een totaal andere wending nam. Hij sloot zich aan bij de ondergrondse verzetsorganisatie 'De Hollandsche Nationale Brigade'. "Als verzetsman bezorgde hij vele ondergedoken personen levensmiddelen, verspreidde hij illegale bladen en pamfletten en hielp hij mee de door de Duitsers genomen maatregelen te dwarsbomen. Omdat de Gestapo ontdekte dat vader wapens en munitie had verstopt in zijn kamer, moest hij onderduiken." Maar bij een grootschalige razzia in Nederweert werd Joep Stapel ontdekt en gedwongen in een fabriek van IG Farben in Uerdingen te werken.

"HET IS GOED TE WETEN HOE MIJNWERKERS GEKOEIONEERD WERDEN"

Kantelpunt

Na de oorlog moest Hubs vader van wandaden vrijgepleit worden door collegaverzetsmensen. Hij werd door hen beschreven als rechtgeaarde vaderlander met het hart op de goede plaats. Toen de brieven ontvangen waren, werd hij na vijf maanden ontslagen van rechtsvervolging. "Van vaders verleden wisten wij, mijn broers en zus helemaal niks, er is thuis nooit een woord over gesproken." De vrees dat het beladen verleden van zijn vader bekend zou worden in het kleine en besloten Tegelen moet voor zijn ouders vreselijk geweest zijn, geeft hij aan. "Tegen praatjes en dorpsroddel kun je weinig uitrichten. Het zijn beangstigende, enge vormen van sociale controle. Ook mijnwerkers leden daaronder, via de bemoeizucht van de kerk en de mijndirecties."

De dood van zijn vader is een van de 'kantelpunten' in zijn leven, zo geeft Huub aan. "Vanaf dat moment wist ik dat ik het zelf moest doen. Ik heb het gevoel dat ik de carrière heb, die mijn vader had willen hebben. Het is mijn grote doel om iets goeds te maken van alles wat ik doe."

Als straks in Kerkrade het doek opengaat voor Het Geluk van Limburg zal hij, net als altijd, tegen zijn vader zeggen: 'kijk maar even mee, dan weet ik dat het goed gaat'. Ook na 'Kerkrade' zal de gedreven hoofdrolspeler van Het Geluk van Limburg 'aan de geng' blijven en zijn vader om steun vragen. "Na mijn documentaires over de rivieren de Schelde, IJssel, Rijn en Maas ga ik ook straks een gefilmde reis langs de Wadden maken. Die afwisseling, nu eens theaterstukken, dan weer films en documentaires, dat vind ik zo ongemeen boeiend om te doen." Stoppen en zich terugtrekken in een huisje in het Heuvelland om naar de ondergaande zon te kijken? "Nee, ik blijf aan het werk en blijf wonen in Amsterdam, waar al mijn vrienden en bekenden wonen. Des te fijner is het om regelmatig naar mijn prachtige Limburg af te reizen en hier te genieten van het landschap en de hartelijkheid van de mensen." ■

MET O.A. HUUB STAPEL, MAGTEL DE LAAT,
BUDDY VEDDER, NANDI VAN BEURDEN EN EMIL SZARKOWICZ

TONEELGROEP MAASTRICHT,
SERVÉ HERMANS EN HUUB STAPEL PRESENTEREN

THEATERSPEKTAKEL

HET (GELUK VAN LIMBURG

VANAF JULI | RODA HAL | KERKRADE

BELEEF
KERKRADE

HETGELUKVANLIMBURG.NL

RODA
HAL

PLT.NL